

Міністерство освіти і науки України
Національний університет «Чернігівська політехніка»
 Навчально-науковий інститут права і соціальних технологій
 Кафедра кримінального права та правосуддя

РОБОЧА ПРОГРАМА
Призначення покарань

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувачка кафедри

 Коломієць Н.В.
 (підпис) (прізвище та ініціали)

«01» вересня 2025 р.

Розробник (-и): Коломієць Н.В., завідувач кафедри, д.ю.н., професор
 (прізвище та ініціали, посада, науковий ступінь і вчене звання)
Звенигородський О.М., доцент кафедри, к.ю.н., доцент
 (прізвище та ініціали, посада, науковий ступінь і вчене звання)

 (підпис)

Робочу програму навчальної дисципліни обговорено на засіданні кафедри кримінального права та правосуддя

Протокол від «01» вересня 2025 р. №10

Узгоджено з гарантом освітньої програми:

 (підпис)

Коломієць Н.В.
 (прізвище та ініціали)

1. Загальна інформація про дисципліну.

Тип дисципліни	Вибіркова
Мова викладання	українська
Рік навчання та семестр	4 рік, 7 семестр Освітня програма «Кримінальна юстиція (Суд.Прокуратура.Адвокатура)»
Викладач (-і)	Коломієць Н. В., д.ю.н., професор; Звенигородський О. М., к.ю.н., доцент
Профайл викладача (-ів)	https://kriminal.stu.cn.ua/про-нас/викладачі
Контакти викладач (-ів)	n.kolomiyetsn@stu.cn.ua zam150263@stu.cn.ua

2. Анотація курсу. Навчальна дисципліна «Призначення покарань» є вибірковою навчальною дисципліною для здобувачів ОП «Кримінальна юстиція (Суд. Прокуратура. Адвокатура.)» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти і є однією з найважливіших дисциплін кримінально-правового циклу, що викладаються у закладах вищої освіти для здобувачів вищої освіти, які навчаються за спеціальністю 081 «Право». Даний освітній компонент спрямований на формування у студентів знань політики держави в галузі призначення кримінальних покарань.

3. Мета та цілі курсу.

Метою викладання навчальної дисципліни «Призначення покарання» є ознайомлення здобувачів вищої освіти з основними положеннями інституту кримінального права – інститутом покарання, а також з видами покарань та особливостей призначення різних видів кримінальних покарань.

Даний освітній компонент забезпечує формування наступних компетентностей:

ЗКЗ. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

СК 7. Здатність застосовувати норми та інститути права, щонайменше з таких галузей, як: конституційне право, адміністративне право і адміністративне процесуальне право, цивільне і цивільне процесуальне право, трудове право, кримінальне і кримінальне процесуальне право.

СК 12. Здатність аналізувати правові проблеми та обґрунтовувати правові позиції.

4. Результати навчання. Під час вивчення дисципліни здобувач вищої освіти має досягти наступних результатів навчання (РН), передбачених освітньою програмою:

- знати та розуміти особливості реалізації та застосування норм матеріального і процесуального права (РН 13);
- пояснювати природу та зміст основних правових явищ і процесів (РН19);
- виокремлювати і аналізувати юридично значущі факти і робити обґрунтовані правові висновки (РН 20).

Під час вивчення дисципліни здобувач вищої освіти має досягти наступних результатів навчання (РН), передбачених освітньою програмою:

- знати та розуміти особливості реалізації та застосування норм матеріального і процесуального права (РН 13);
- пояснювати природу та зміст основних правових явищ і процесів (РН19);
- виокремлювати і аналізувати юридично значущі факти і робити обґрунтовані правові висновки (РН 20).

5. Пререквізити. Передумовами для вивчення дисципліни є вивчення наступних навчальних дисциплін: «Теорія держави і права»; «Конституційне право України»; «Кримінальне право України», «Кримінальне процесуальне право».

6. Обсяг курсу.

Вид заняття	Загальна кількість годин	
	Очна форма навчання	Заочна форма навчання
Лекції	16	8
Практичні (семінарські) заняття	14	8
Самостійна робота	60	74

Всього кредитів	3	3
-----------------	---	---

Формами проведення занять є лекційні та практичні (семінарські) заняття, самостійна робота. Проведення занять відбувається на парах згідно розкладу та за допомогою платформи дистанційного навчання «MOODLE».

7. Тематика курсу.

Тематика лекційних занять

Тема 1. Поняття, мета та ознаки покарання

Політика держави у боротьбі зі злочинністю. Поняття покарання. Ознаки покарання. Покарання як захід державного примусу. Оцінка покарання як кінцевого юридичного наслідку кримінального правопорушення. Публічний характер кримінального покарання. Кара - властивість будь-якого кримінального покарання. Покарання як негативна оцінка злочину та особи яка його вчинила, з погляду кримінального закону і моральності. Особистий характер покарання. Судимість як ознака кримінального покарання, що відрізняє його від інших засобів державного примусу.

Мета покарання. Абсолютні теорії покарання (теорії відплати). Відносні теорії покарання (теорії досягнення корисних цілей). Теорія залякування. Теорія психологічного примушування. Теорія спеціального запобігання. Теорія виправлення. Змішані теорії покарань. Кара як мета покарання. Виправлення як мета покарання. Спеціальне та загальне запобігання, як цілі покарання.

Концептуальні підходи щодо змісту інституту кримінально-правових заходів у проєкті нового Кримінального кодексу України.

Тема 2. Види кримінальних покарань

Система покарань. Ознаки системи покарань. Покарання встановлюється тільки законом України. Система покарань представлена у вигляді їх переліку, є обов'язкова для суду. Значення класифікації покарань. Основні покарання. Додаткові покарання. Покарання, що можуть призначатися і як основні, і як додаткові («змішані» види покарань).

Система та види кримінально-правових заходів у проєкті нового Кримінального кодексу України.

Тема 3. Загальні засади призначення покарання

Поняття, ознаки та значення загальних засад призначення покарання та проблема їх законодавчого закріплення у чинному КК України.

Загальні засади призначення покарання та принципи призначення покарання, їх співвідношення між собою. Вплив принципів призначення покарання на формування, закріплення у кримінальному законі та застосування загальних засад призначення покарання.

Загальні засади призначення покарання за кримінальним законодавством України.

Призначення покарання у межах санкції статті (санкції частини статті) Особливої частини Кримінального кодексу, що передбачає відповідальність за вчинене кримінальне правопорушення. Призначення покарання відповідно до положень Загальної частини Кримінального кодексу. Проблема визначення переліку положень Загальної частини Кримінального кодексу, які повинні враховуватися судом при призначенні покарання, в теорії кримінального права. Помилки, які мають місце у судовій практиці, щодо урахування судом при призначенні покарання положень Загальної частини КК України.

Призначення покарання з урахуванням ступеня тяжкості вчиненого кримінального правопорушення.

Основні засади призначення та непризначення покарання у проєкті нового Кримінального кодексу України.

Тема 4. Особливості призначення основних покарань та проблеми їх застосування у судовій практиці

Громадські роботи. Умови і порядок призначення цього покарання. Обставини, які виключають застосування цього виду покарання.

Виправні роботи. Умови і порядок призначення цього покарання. Обставини, які виключають застосування цього виду покарання.

Службові обмеження для військовослужбовців. Умови і порядок призначення цього покарання. Обставини, які виключають застосування цього виду покарання.

Особливості призначення покарання у виду пробаційного нагляду. Обставини, які виключають застосування цього виду покарання.

Обмеження волі. Умови і порядок призначення цього покарання. Обставини, які виключають застосування цього виду покарання.

Тримання в дисциплінарному батальйоні військовослужбовців. Умови і порядок призначення цього покарання.

Особливості призначення позбавлення волі на певний строк та довічного позбавлення волі.

Особливості призначення покарань за проєктом нового Кримінального кодексу України.

Тема 5. Особливості призначення додаткових покарань та проблеми їх застосування у судовій практиці

Особливості призначення позбавлення військового, спеціального звання, рангу, чину або кваліфікаційного класу.

Місце конфіскації майна в системі покарань та особливості призначення цього покарання. Помилки призначення конфіскації майна у судовій практиці.

Особливості призначення покарань, що можуть застосовуватися і як основні, і як додаткові та проблеми їх застосування у судовій практиці.

Штраф. Особливості призначення штрафу та проблеми його застосування у судовій практиці.

Особливості призначення позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю.

Тема 6. Характеристика обставин, які пом'якшують покарання

Обставини, що пом'якшують покарання. З'явлення із зізнанням, щире каяття або активне сприяння розкриттю кримінального правопорушення;

Добровільне відшкодування завданого збитку або усунення заподіяної шкоди;

Надання медичної або іншої допомоги потерпілому безпосередньо після вчинення кримінального правопорушення;

Вчинення кримінального правопорушення неповнолітнім;

Вчинення кримінального правопорушення жінкою в стані вагітності;

Вчинення кримінального правопорушення внаслідок збігу тяжких особистих, сімейних чи інших обставин;

Вчинення кримінального правопорушення під впливом погрози, примусу або через матеріальну, службову чи іншу залежність;

Вчинення кримінального правопорушення під впливом сильного душевного хвилювання, викликаного жорстоким поведінням, або таким, що принижує честь і гідність особи, а також за наявності системного характеру такого поведіння з боку потерпілого;

Вчинення кримінального правопорушення з перевищенням меж крайньої необхідності;

Виконання спеціального завдання з попередження чи розкриття злочинної діяльності організованої групи чи злочинної організації, поєднане з вчиненням кримінального правопорушення у випадках, передбачених КК України.

Обставини, які пом'якшують покарання за кримінальне правопорушення за проєктом нового Кримінального кодексу України.

Тема 7. Характеристика обставин, які обтяжують покарання

Обставини, які обтяжують покарання.

Вчинення злочину особою повторно та рецидив злочинів.

Вчинення кримінального правопорушення групою осіб за попередньою змовою.

Вчинення кримінального правопорушення на ґрунті расової, національної, релігійної ворожнечі чи розбрату або на ґрунті статевої приналежності.

Вчинення кримінального правопорушення у зв'язку з виконанням потерпілим службового або громадського обов'язку.

Тяжкі наслідки, завдані злочином.

Вчинення кримінального правопорушення щодо особи похилого віку, особи з інвалідністю або особи, яка перебуває в безпорадному стані, або особи, яка страждає на психічний розлад, зокрема на недоумство, має вади розумового розвитку, а також вчинення злочину щодо малолітньої дитини або у присутності дитини.

Вчинення кримінального правопорушення щодо подружжя чи колишнього подружжя або іншої особи, з якою винний перебуває (перебував) у сімейних або близьких відносинах;

Вчинення кримінального правопорушення щодо жінки, яка завідомо для винного перебувала у стані вагітності;

Вчинення кримінального правопорушення щодо особи, яка перебуває в матеріальній, службовій чи іншій залежності від винного;

Вчинення кримінального правопорушення з використанням малолітнього або особи, що страждає психічним захворюванням чи недоумством;

Вчинення злочину з особливою жорстокістю;

Вчинення злочину з використанням умов воєнного або надзвичайного стану, інших надзвичайних подій;

Вчинення злочину загальнонебезпечним способом;

Вчинення кримінального правопорушення особою, що перебуває у стані алкогольного сп'яніння або у стані, викликаному вживанням наркотичних або інших одурманюючих засобів.

Обставини, які обтяжують покарання за кримінальне правопорушення за проєктом нового Кримінального кодексу України.

Тема 8. Призначення покарання за сукупністю кримінальних правопорушень

Поняття та види сукупності кримінальних правопорушень. Відмежування сукупності кримінальних правопорушень від конкуренції кримінально - правових норм. Відмежування ідеальної сукупності кримінальних правопорушень від складного одиничного кримінального правопорушення..

Порядок і межі призначення покарання за сукупністю кримінальних правопорушень.. Призначення покарання за окремі кримінальні правопорушення, що утворюють сукупність.

Правила визначення остаточного покарання за сукупністю кримінальних правопорушень. Визначення остаточного покарання за сукупністю кримінальних правопорушень шляхом поглинання менш суворого покарання більш суворим та недоліки застосування цього правила у судовій практиці. Визначення остаточного покарання за сукупністю кримінальних правопорушень шляхом повного чи часткового складання призначених покарань. Межі остаточної міри покарання за сукупністю кримінальних правопорушень.

Призначення покарання за сукупністю злочинів за проєктом нового Кримінального кодексу України.

Тема 9. Призначення покарання за сукупністю вироків

Поняття сукупності вироків. Відмінність сукупності вироків від сукупності кримінальних правопорушень.

Порядок та межі призначення покарання за сукупністю вироків. Правила визначення остаточного покарання за сукупністю вироків. Приєднання до покарання, призначеного за новим вироком, невідбутої частини покарання за попереднім вироком. Вимоги з урахуванням яких здійснюється складання покарань за правилами ст. 71 КК України. Визначення (обчислення) невідбутої частини покарання, призначеного за попереднім вироком. Проблеми, що виникають у судовій практиці, щодо визначення (обчислення) невідбутої частини покарання, призначеного за попереднім вироком. Випадки визначення остаточного покарання за сукупністю вироків шляхом поглинання не відбутої частини покарання за попереднім вироком або покарання, призначеного за новим вироком.

Межі остаточного покарання за сукупністю вироків. Вимоги з урахуванням яких суд визначає розмір остаточного покарання за сукупністю вироків.

Правила складання покарань та зарахування строку попереднього ув'язнення при складанні покарань за сукупністю вироків.

Особливий порядок визначення остаточного покарання за сукупністю вироків, коли призначені за окремі злочини різні види покарань не можуть бути складені.

Особливості призначення додаткових покарань за сукупністю вироків.

Особливості призначення окремих видів покарань за сукупністю вироків.

Порядок призначення покарання у випадку, коли засуджений після постановлення вироку, але до повного відбуття покарання вчинив два або більше злочинів.

Типові помилки, що мають місце в судовій практиці, при призначенні покарання за сукупністю вироків.

Призначення покарання за сукупністю вироків за проектом нового Кримінального кодексу України.

Тема 10. Призначення покарання за незакінчене кримінальне правопорушення та за кримінальне правопорушення, вчинене у співучасті

Правило обчислення строку або розміру покарання за вчинення готування до кримінального правопорушення та проблеми, які виникають у судовій практиці щодо його встановлення.

Правило обчислення строку або розміру покарання за вчинення замаху на кримінальне правопорушення та проблеми, які виникають у судовій практиці щодо його встановлення.

Врахування при призначенні покарання за кримінальне правопорушення, вчинене у співучасті, характеру та ступеня участі кожного із співучасників у вчиненні кримінального правопорушення. Типові помилки, що мають місце, у судовій практиці призначення покарання за кримінальне правопорушення, вчинений у співучасті.

Тема 11. Призначення більш м'якого покарання, ніж передбаченого законом

Поняття та правова природа призначення більш м'якого покарання, ніж передбачено законом. Співвідношення між загальними засадами призначення покарання та призначенням більш м'якого покарання, ніж передбачено законом. Підстави призначення більш м'якого покарання, ніж передбачено законом, та проблеми встановлення їх у судовій практиці.

Призначення покарання, нижче від найнижчої межі, встановленої в санкції статті (санкції частини статті) Особливої частини Кримінального кодексу.

Тема 12. Поняття та завдання ювенальної пенології

Поняття ювенальної пенології, предмет, структура, принципи, функції. Особливості розвитку теорії про покарання неповнолітніх у зарубіжних країнах.

Сутність та закономірності розвитку інституту покарання неповнолітніх. Оптимізація кримінально-правових засобів впливу на неповнолітніх. Мета покарання неповнолітніх. Завдання ювенальної пенології.

Тема 13. Принципи та функції ювенальної пенології

Принципи ювенальної пенології. Принцип гласності. Принцип безперервності вдосконалення. Принцип наступності. Принцип новизни. Принцип взаємозалежності з науками кримінально-правового циклу. Принцип об'єктивності. Принцип обґрунтованості. Принцип системності.

Функції ювенальної пенології. Види функцій. Загальні функції. Спеціальні функції.

Тема 14. Види покарань, що застосовуються до неповнолітніх

Штраф.

Громадські роботи.

Виправні роботи.

Пробаційний нагляд.

Позбавлення волі на певний строк.

Тема 15. Призначення покарання неповнолітнім

Загальні засади призначення покарання. Призначення більш м'якого покарання, ніж передбачено законом. Призначення покарання за наявності обставин, що пом'якшують покарання. Призначення покарання за сукупністю кримінальних правопорушень. Призначення покарання за сукупністю вироків. Обчислення строків покарання.

Звільнення від покарання з випробуванням. Звільнення від покарання із застосуванням примусових заходів виховного характеру.

Умовно-дострокове звільнення від відбування покарання. Судимість. Погашення судимості. Зняття судимості.

Особливості призначення кримінально-правових заходів за проектом нового Кримінального кодексу України.

Тематика семінарських занять

1. Поняття, мета та ознаки покарання
2. Види кримінальних покарань
3. Загальні засади призначення покарання
4. Призначення покарання за сукупністю кримінальних правопорушень
5. Призначення покарання за сукупністю вироків
6. Поняття та завдання ювенальної пенології
7. Види покарань, що застосовуються до неповнолітніх

Тематика самостійної роботи

Особливості призначення основних покарань та проблеми їх застосування у судовій практиці. Особливості призначення додаткових покарань та проблеми їх застосування у судовій практиці. Характеристика обставин, які пом'якшують покарання. Характеристика обставин, які обтяжують покарання. Призначення покарання за незакінчене кримінальне правопорушення та за кримінальне правопорушення, вчинене у співучасті. Призначення більш м'якого покарання, ніж передбаченого законом. Принципи та функції ювенальної пенології. Призначення покарання неповнолітнім.

8. Структура навчальної дисципліни

Очна форма навчання

№ теми	Найменування модулів та тем	Очна форма навчання				
		Кількість годин				
		Всього	Лек.	Сем.	Пр.	С.р.
1	Поняття, мета та ознаки покарання	6	2	2		2
2	Види кримінальних покарань	4		2		2
3	Загальні засади призначення покарання	6	2	2		2
4	Особливості призначення основних покарань та проблеми їх застосування у судовій практиці	6				6
5	Особливості призначення додаткових покарань та проблеми їх застосування у судовій практиці	6				6
6	Характеристика обставин, які пом'якшують покарання	6				6
7	Характеристика обставин, які обтяжують покарання	6				6
8	Призначення покарання за сукупністю кримінальних правопорушень	6	2		2	2
9	Призначення покарання за сукупністю вироків	8	2		2	4
10	Призначення покарання за незакінчене кримінальне правопорушення та за кримінальне правопорушення, вчинене у співучасті	8	2		2	4
11	Призначення більш м'якого покарання, ніж передбаченого законом	6				6
12	Поняття та завдання ювенальної пенології	6	2	2		2
13	Принципи та функції ювенальної пенології	4				4
14	Види покарань, що застосовуються до неповнолітніх	6	2	2		2
15	Призначення покарання неповнолітнім	8	2			6
Разом за навчальну дисципліну		90	16	14	-	60

Заочна форма навчання

№ теми	Найменування модулів та тем	Заочна форма навчання				
		Кількість годин				
		Всього	Лек.	Сем.	Пр.	С.р.
1	Поняття, мета та ознаки покарання	6	2			4
2	Види кримінальних покарань	6				6
3	Загальні засади призначення покарання	6	2			4
4	Особливості призначення основних покарань та проблеми їх застосування у судовій практиці	6				6
5	Особливості призначення додаткових покарань та проблеми їх застосування у судовій практиці	6				6
6	Характеристика обставин, які пом'якшують покарання	6				6
7	Характеристика обставин, які обтяжують покарання	6				6
8	Призначення покарання за сукупністю кримінальних правопорушень	6			2	4
9	Призначення покарання за сукупністю вироків	6			2	4
10	Призначення покарання за незакінчене кримінальне правопорушення та за кримінальне правопорушення, вчинене у співучасті	6			2	4
11	Призначення більш м'якого покарання, ніж передбаченого законом	6				6
12	Поняття та завдання ювенальної пенології	6	2			4
13	Принципи та функції ювенальної пенології	6				6
14	Види покарань, що застосовуються до неповнолітніх	6				6
15	Призначення покарання неповнолітнім	6	2		2	2
Разом за навчальну дисципліну		90	8		8	74

9. Система оцінювання та вимоги

Загальна система оцінювання курсу	Оцінювання знань ЗВО здійснюється за 100-бальною шкалою з подальшим переведенням у національну шкалу (шкалу Університету) та шкалу ECTS, відповідно до «Положення про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів вищої освіти Національного університету «Чернігівська політехніка»» (https://stu.cn.ua/wp-content/stu-media/normobaza/normdoc/norm-osvitproces/polozhennya-pro-potochne-ta-pidsumkove-oczinuvannya-znan-zdobuvachiv-vo.pdf). Система оцінювання знань з навчальної дисципліни «Призначення покарань» включає поточний та семестровий контроль знань. З дисципліни здобувач може набрати до 60% підсумкової оцінки за виконання всіх видів робіт, що виконуються протягом семестру і до 40% підсумкової оцінки – на екзамені. Поточний контроль проводиться шляхом спілкування із студентами під час лекцій та опитувань студентів на семінарських заняттях. Бали, які набрані здобувачем за результатами активності на семінарах складають оцінку поточного контролю. Під час вивчення дисципліни здобувач вищої освіти має досягти відповідні результати навчання (РН), що передбачені освітньою програмою: - знати та розуміти особливості реалізації та застосування норм матеріального і процесуального права (РН 13) - оцінюється шляхом фронтального та індивідуального опитування під час семінарських занять; - пояснювати природу та зміст основних правових явищ і процесів (РН19) - оцінюється шляхом фронтального та індивідуального опитування під час семінарських занять та через публічний захист курсових робіт. - виокремлювати і аналізувати юридично значущі факти і робити обґрунтовані правові висновки (РН 20) - оцінюється шляхом фронтального та індивідуального опитування під час семінарських занять. Оцінка за результатами вивчення дисципліни формується шляхом додавання підсумкових результатів поточного контролю до залікової оцінки. Оцінювання успішності здобувача вищої освіти під час семестрового контролю здійснюється за національною (чотирибальною) шкалою («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно») та шкалою ECTS і вносяться в відомість успішності та навчальну картку здобувача вищої освіти в автоматизованій системі управління – АСУ «ВНЗ».
---	---

	Семестровий контроль по закінченню 1 семестру проводиться у формі диференційованого заліку відповідно до графіку навчального процесу згідно затвердженого розкладу. Складання диференційованого заліку є обов'язковим елементом підсумкового контролю знань для студентів, які претендують на оцінку «добре» або «відмінно». Якщо студент виконав всі види робіт протягом семестру та набрав 60% підсумкової оцінки (тобто «задовільно»), то він, за бажанням, може залишити набрану кількість балів як підсумкову оцінку і не складати диференційований залік. Повторне складання диференційованого заліку з метою підвищення позитивної оцінки не дозволяється. Для складання диференційованого заліку розробляються та затверджуються на засіданні кафедри білети. Білети складаються з трьох питань (кожне питання оцінюється максимум у 13 балів). У 11-13 балів оцінюється відповідь на питання, яка є повною, її зміст відповідає сутності поставленого питання, (допускаючи при цьому 1-2 незначні помилки). 8-10 балів - відповідь правильна, послідовна, логічна, але ЗВО допускає у викладі окремі незначні пропуски фактичного матеріалу; 5-7 балів ЗВО володіє більшою частиною фактичного матеріалу, але викладає його не досить послідовно і логічно, допускає істотні пропуски у відповіді, нечітко, а інколи й невірно формулює основні теоретичні положення; 1-4 бали ЗВО виявляє незнання більшої частини фактичного матеріалу; відповідь не розкриває поставлених запитань чи завдань; допускає грубі помилки; 0 балів – ставиться коли відповідь на питання є повністю неправильною. Оцінювання успішності ЗВО під час семестрового контролю вноситься у відомість успішності та навчальну картку здобувача вищої освіти в автоматизованій системі управління – АСУ «ВНЗ».
Вимоги до КРС	- «відмінно» (А) – якщо виявлено: всебічні, систематизовані, глибокі знання матеріалу; грамотне та логічне викладення інформації; самостійність роботи; наявність не більше 1-2 незначних помилок (через неухважність, обмовки); використання судової практики, наявність висновків у вигляді запропонованих змін до законодавства України, курсова робота представлена через презентацію отриманого наукового матеріалу; - «добре» (В) – якщо виявлено: повні знання матеріалу; успішне виконання завдань; логічна послідовність; зрозумілість викладеного матеріалу; наявність не більше 2-3 незначних помилок; можлива деяка неповнота відповіді; правильність виконання практичної (за наявності) частини; наявність висновків, курсова робота представлена через презентацію отриманого наукового матеріалу; - «добре» (С) – якщо виявлено: достатні знання матеріалу; успішне виконання завдань; певна логічна послідовність;

	зрозумілість викладеного матеріалу; наявність не більше 3-4 незначних помилок; можлива деяка неповнота відповіді, але без суттєвих помилок; - «задовільно» (D) – якщо виявлено: не досить повні знання основного матеріалу; наявність не більше 5-6 суттєвих помилок; неповна відповідь; наявність висновків; - «задовільно» (E) – якщо виявлено: не досить повні знання основного матеріалу, неповна відповідь, незв'язна її побудова; наявність висновків, що не відтворюють завдання дослідження; - «незадовільно» (FX) – якщо виявлено: відсутність знань або нерозуміння більшої або найбільш суттєвої частини матеріалу; суттєві помилки, які не виправлені; нелогічне викладання матеріалу; недосяжність мети; відсутність висновків.
Семінарські (практичні) заняття	Робота на семінарському (практичному) занятті оцінюється у балах (5 балів за одне заняття) за наступними критеріями: 5 балів – здобувач у повному обсязі опрацював програмний матеріал, основну і додаткову літературу, має глибокі й міцні знання, упевнено оперує набутими знаннями у вирішенні завдань, робить аргументовані висновки, може вільно висловлювати власні судження і переконувати інших, здатний презентувати власне розуміння питання. 4 бала – здобувач володіє навчальним матеріалом, формулює нескладні висновки, може узагальнювати набуті знання і частково застосовувати їх у вирішенні завдань, аргументація на достатньому рівні. 3 бала – здобувач загалом самостійно відтворює програмний матеріал, може дати стисло характеристики питання, але у викладеному матеріалі є істотні прогалини, є певні неточності як у відтворенні матеріалу, так і у висновках, аргументація низька, використання набутих знань у вирішенні завдань на низькому рівні. 1-2 балів – здобувач за допомогою викладача намагається відтворити матеріал, але відповідь неточна, неповна, головний зміст матеріалу не розкрито, аргументація та власне розуміння питання майже відсутні; студент із помітними труднощами використовує певні знання у вирішенні завдань. 0 балів – здобувач не готовий до семінарського заняття. Порядок оцінювання самостійної роботи здобувачів вищої освіти. Загальними критеріями, за якими здійснюється оцінювання самостійної роботи здобувачів, є: глибина і міцність знань, рівень мислення, вміння систематизувати знання за окремими темами, вміння робити обґрунтовані висновки, володіння категорійним апаратом, навички і

	прийоми виконання практичних завдань, вміння знаходити необхідну інформацію, здійснювати її систематизацію та обробку, самореалізація на практичних та семінарських заняттях, а також самостійність та своєчасність здачі виконаних завдань викладачу, згідно з графіком навчального процесу. Максимально можливий бал (1 бал за тему) за конкретним завданням ставиться за умови відповідності виду самостійної роботи всім зазначеним критеріям. Відсутність тієї або іншої складової знижує кількість балів. Перелік завдань для самостійної роботи здобувачів зазначений в методичних рекомендаціях.
Умови допуску до підсумкового контролю	У випадку, якщо здобувач вищої освіти протягом семестру не виконав у повному обсязі передбачених робочою програмою навчальної дисципліни всіх видів навчальної роботи, має невідпрацьовані практичні роботи або не набрав мінімально необхідну кількість балів (тобто кількість балів, яка сумарно з максимально можливою кількістю балів, які здобувач вищої освіти може отримати під час семестрового контролю не дозволить отримати підсумкову оцінку «задовільно» – Е, 60 балів), то він не допускається до складання екзамену під час семестрового контролю, але має право ліквідувати академічну заборгованість у порядку, передбаченому в розділі 6 «Положення про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів вищої освіти Національного університету «Чернігівська політехніка»», затвердженого вченою радою НУ «Чернігівська політехніка»

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Модуль за тематичним планом дисципліни та форма контролю		Кількість балів
1	Робота на семінарському занятті	0...35
2	Самостійне опрацювання теми	0...15
3	Наукова робота	0...10
Усього поточний і проміжний модульний контроль		0...60
Семестровий контроль (Залік)		0...40
Разом		0...100

Шкала оцінювання результатів навчання

Оцінка в балах	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою (диференційований залік)	
		для екзамену (диференційованого заліку), курсового проєкту (роботи), практики, атестації	для заліку
90 – 100	A (відмінно)	відмінно	зараховано
82-89	B (дуже добре)	добре	
75-81	C (добре)		
66-74	D (задовільно)	задовільно	
60-65	E (достатньо)		
0-59	FX (незадовільно)	незадовільно з можливістю повторного складання	незараховано з можливістю повторного складання

10. Політики курсу. У випадку, якщо ЗВО протягом семестру не виконав у повному обсязі передбачених робочою програмою навчальної дисципліни всіх видів навчальної роботи, має більше 30% пропусків навчальних занять (без поважних причин) від загального обсягу аудиторних годин відповідної навчальної дисципліни або не набрав мінімально необхідну кількість балів (тобто кількість балів, яка сумарно з максимально можливою кількістю балів, які ЗВО може отримати під час семестрового контролю не дозволить отримати підсумкову оцінку «задовільно – E, 60 балів»), то він не допускається до складання екзамену під час семестрового контролю, але має право ліквідувати академічну заборгованість.

До загальної політики курсу відноситься дотримання принципів відвідування занять у відповідності до затвердженого розкладу, а також вільного відвідування лекційних занять для осіб, які отримали на це дозвіл відповідно до Порядку надання дозволу на вільне відвідування занять здобувачам вищої освіти Національного університету «Чернігівська політехніка». Недопустимі пропуски та запізнення на заняття; користування мобільними пристроями під час заняття в цілях не пов'язаних з навчанням; списування; недотримання строків виконання навчально-наукових завдань тощо.

Загальні засади освітнього процесу в НУ «Чернігівська політехніка» закріплені Положенням про організацію освітнього процесу в Національному університеті «Чернігівська політехніка», затв. Вченою радою від 31.08.2020 <https://stu.cn.ua/wp-content/stu-media/normobaza/normdoc/norm-osvitproces/polozhennya-pro-organizacziyu-osvitnogo-proczesu.pdf> та Положенням про дистанційне навчання в Національному університеті «Чернігівська політехніка», затв. Вченою радою 31.08.2020 <https://stu.cn.ua/wp-content/stu-media/normobaza/normdoc/norm-osvitproces/polozhennya-pro-dystancijne-navchannya.pdf>

Політика користування ноутбуками / смартфонами

Прохання до здобувачів тримати смартфони переведеними у беззвучний режим протягом лекційних та практичних занять, так як дзвінки, переписки та спілкування у соціальних мережах відволікають від проведення занять як викладача, так й інших здобувачів. Ноутбуки, планшети та смартфони не можуть використовуватися в аудиторіях під час занять та під час проведення підсумкового контролю (за виключенням проходження тестового контролю в системі Moodle).

Політика заохочень та стягнень

За результатами навчальної, наукової або організаційної діяльності здобувачів вищої освіти за курсом їм можуть нараховуватися додаткові бали – до 15 балів, у залежності від

вагомості досягнень. Види позанавчальної діяльності, за якими здобувачі вищої освіти заохочуються додатковою кількістю балів: участь у міжнародних проектах, наукові дослідження, тези, участь у науково-практичних конференціях, тощо.

Політика академічної доброчесності

Політика дотримання академічної доброчесності ґрунтується на Кодексі академічної доброчесності Національного університету “Чернігівська політехніка” <https://stu.cn.ua/wp-content/stu-media/normobaza/normdoc/norm-yakist/kodeks-akademichnoyi-dobrochesnosti.pdf>.

Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає: - самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей); - посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; - дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права; - надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.

Порушення академічної доброчесності здобувачами вищої освіти можуть мати наслідки: - повторне проходження оцінювання (контрольна робота, екзамен тощо); - повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми; - відрахування з Університету; - позбавлення академічної стипендії.

Правила перезарахування кредитів

Кредити, отримані в інших закладах вищої освіти, а також результати навчання у неформальній та/або інформальній освіті, можуть бути перезараховані викладачем у відповідності до положення [«Порядок визначення академічної різниці та перезарахування навчальних дисциплін у НУ «Чернігівська політехніка»»](#). Визнання результатів навчання у неформальній освіті розповсюджується на окремі змістові модулі (теми) навчальної дисципліни.

11. Рекомендована література

1. Бабанли Р. Ш. Призначення покарання в Україні: теоретико-прикладні засади : монографія. Чернігів : Десна Поліграф, 2019. 488 с.
2. Боровенко В. М. Українське кримінальне право. Загальна частина : наочний посібник: структурно-логічні схеми. Київ : Юрінком Інтер, 2025. 232 с.
3. Денисова Т. А. Кримінальне покарання та реалізація його функцій : автореф. дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.08. Запоріжжя, 2010. 38 с.
4. Крестовська Н. М. Ювенальне право України: генезис та сучасний стан : автореф. дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.08. Одеса, 2008. 40 с.
5. Кримінальна політика у сфері покарань / Б. М. Головкін та ін. ; тех. ред. Ю. Д. Батан ; за ред. Б. Головкіна, Г. Шмельцер. Одеса : Гельветика, 2022. 209 с.
6. Кримінальне право України (Загальна та Особлива частини) : навч. посіб. для підгот. до зовніш. незалеж. оцінювання / В. І. Тютюгін, М. А. Рубашенко ; відп. ред. В. І. Тютюгін ; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. 6-те вид., перероб. і допов. Харків : Право, 2025. 376 с.
7. Кримінальне право України : Загальна частина : підручник / В. Я. Тацій, В. І. Тютюгін, В. І. Борисов та ін.; за ред. В. Я. Тація, В. І. Тютюгіна, В. І. Борисова. 6-те вид., перероб. і допов. Харків : Право, 2020. 584 с.
8. Кримінальне право. Загальна частина (Українсько-європейські студії) : підручник: у 2 книгах / за ред. О. О. Дудорова, А. А. Стрижевської. Книга 2. Вчення про заходи кримінально-правового впливу. Загальна частина кримінального права європейських держав. Київ : Видавництво «Норма права», 2025. 788 с.
9. Кримінальний кодекс України : контрольний текст проєкту. URL: <https://newcriminalcode.org.ua/upload/media/2025/08/20/00-kontrolnyj-proyekt-kk-21-07-2025.pdf>.

10. Кримінальний кодекс України з постатейними матеріалами практики Європейського суду з прав людини / М. С. Туркот, А. В. Столітній, С. В. Шмареня, М. І. Снігар ; за заг. ред. д.ю.н., проф. А. В. Столітнього. Київ : Норма права, 2022. 1104 с.
11. Мартинишин Г. Р. Призначення покарання за сукупністю вироків: кримінально-правове дослідження : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.08. Львів, 2013. 19 с.
12. Марченко Н. В. Додаткові покарання та особливості їх призначення : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.08. Київ, 2009. 20 с.
13. Музика А. А., Горох О. П. Інститут призначення покарання: поняття і загальна характеристика. *Право України*. 2011. № 9. С. 174–183.
14. Назимко Є. С. Інститут покарання неповнолітніх у кримінальному праві України : монографія. Київ : Дакор, 2018. 336 с.
15. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / за ред. М. І. Мельника, М. І. Хавронюка. 11-те вид., переробл. та допов. Київ : Дакор, 2019. 1384 с.
16. Полтавець В. В. Загальні засади призначення покарання за кримінальним законодавством України : монографія. Луганськ : РВ ЛАВС, 2005. 240 с.
17. Пономаренко Ю. А. Загальна теорія визначення караності кримінальних правопорушень : монографія. Харків : Право, 2020. 720 с.
18. Практика застосування Верховним Судом України положень Загальної частини Кримінального кодексу України / уклад. О. П. Горох ; за заг. ред. А. А. Музики. Київ : «Центр учбової літератури», 2017. 524 с.
19. Проект нового Кримінального кодексу України: передумови розробки, концептуальні засади, основні положення : монографія. Андрушко П. П. та ін. // за заг. ред. Ю. В. Бауліна, М. І. Хавронюка. Київ : ВАІТЕ. 494 с. URL: <https://newcriminalcode.org.ua/upload/media/2024/10/07/monografiya-proyekt-novogo-kk-ukrayiny.pdf>.
20. Романова А. С. Ювенальна превенція під час війни: особливості реалізації повноважень. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2022. № 4. С. 408-411.
21. Селезньова О. М., Полонка І. А. Міжнародна практика втілення ювенального підходу в нормах про відповідальність неповнолітніх осіб: досвід для України. *Право і суспільство*. 2024. № 1. С. 339-344.
22. Хавронюк М. І. Кримінальне законодавство України та інших держав континентальної Європи: порівняльний аналіз, проблеми гармонізації : монографія. Київ : Юрисконсульт, 2006. 1048 с.
23. Stahn C. A. Critical Introduction to International Criminal Law. Oxford University Press, 2018. 464 p.

Електронні джерела та адреси з мережі Internet

1. Офіційний веб-портал Верховної Ради України. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws>.
2. Офіційне інтернет-представництво Президента України. URL: <http://www.president.gov.ua/>.
3. Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України. URL: <http://www.kmu.gov.ua/>.
4. Офіційний сайт Офісу Генерального прокура України. URL: <http://www.gp.gov.ua/>.
5. Офіційний веб-портал судової влади України. URL: <http://court.gov.ua/>.
6. Офіційний сайт Національної академії внутрішніх справ. URL: <https://www.naiu.kiev.ua/>.
7. Офіційний сайт Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого. URL: <http://nlu.edu.ua/>.
8. Офіційний сайт юридичного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка. URL: <https://www.law.univ.kiev.ua/ua/>.
9. Офіційний сайт «Вісника Кримінологічної асоціації України». URL: <http://www.visnikkau.org/>.
10. Офіційний сайт «Вісника асоціації кримінального права України». URL: <http://nauka.nlu.edu.ua/?p=600>.
11. Офіційний сайт Науково-дослідного інституту вивчення злочинності імені академіка В. В. Сташиса Національної академії правових наук України. URL: <http://ivpz.org/>.
12. Офіційний сайт Академії правових наук України. URL: <http://www.aprnu.kharkiv.org/>.

13. Офіційний сайт «Вісника академії правових наук України». URL: <http://visnyk.kh.ua/en>.
14. Новий Кримінальний Кодекс : офіційний сайт Робочої групи з питань розвитку кримінального права. URL: <https://newcriminalcode.org.ua/>
15. Інформаційне забезпечення навчальної дисципліни: <https://eln.stu.cn.ua/enrol/index.php?id=3267>;